

Intrastat-raportointimenetelmän kehittäminen

Samuji Oy

Laura Oksanen

Tekijä(t) Laura Oksanen	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Opinnäytetyön otsikko Intrastat-raportointimenetelmän kehittäminen – Samuji Oy	Sivu- ja liitesivumäärä 30 + 1
<p>Tämä opinnäytetyö on produktityyppinen opinnäytetyö, jonka toimeksiantaja on Samuji Oy. Työn aiheena on Samuji Oy:n Intrastat-raportointimenetelmän kehittäminen. Työhön kuuluu osittain vanhojen raportointimenetelmien kehittäminen ja toisaalta uusien toimintamallien luominen. Työn toiminnallisena osana on tehty Intrastat-raportointi opas Samuji Oy:lle.</p> <p>Työn tavoitteena oli luoda yritykselle sopiva raportointimenetelmä, jonka avulla raportointi olisi mahdollisimman tehokasta ja virheetöntä. Oppaan tulisi niin ikään olla helppolukuinen ja tukea edellä mainittuja tavoitteita.</p> <p>Vanha raportointimenetelmä oli puutteellinen ja työläs, joten tarve kehittämiselle oli suuri. Yritys on raportointivelvollinen vain tuonnista, joten työ keskittyy erityisesti tuonnin raportointiin. Oppaaseen on kuitenkin laadittu ohjeet myös viennin raportoinnille tulevaisuutta varten.</p> <p>Työssä on käytetty lähteinä kirjallisia sekä sähköisiä lähteitä. Produktia on lisäksi kehitetty yhdessä yrityksen työntekijöiden kanssa ja ulkopuolisia asiantuntijoita konsultoiden.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään kansainvälistä kauppaa, läpikäydään yhteisökauppa, arvonlisäverojärjestelmä sekä syvennyttään Intrastat-raportointiin. Lisäksi teoriaosuudessa läpikäydään hyvän ohjeen kirjoittamista ja oppimisprosessia.</p> <p>Toiminnallinen osuus, eli Intrastat-raportointi oppaan teko, kuvaillaan suunnittelusta toteutukseen. Kappaleessa kuvaillaan etenemisprosessia vaiheittain sekä prosessissa käytetyt menetelmiä ja työtapoja. Suunnitteluun kuului ongelmakohtien löytäminen ja kehitysehdotusten pohtiminen. Toteutukseen kuului oppaan kirjoittaminen kehitysehdotusten pohjalta.</p> <p>Viimeisessä kappaleessa pohditaan vielä työn etenemisprosessia ja arvioidaan tuotteen toteutusta tavoitteisiin nähden. Arvioidaan myös oppimisprosessia työn teon aikana.</p>	
Asiasanat Intrastat, Intrastat-raportti, raportointimenetelmä, Euroopan unioni, Kansainvälinen kauppa	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Työn taustat, tavoitteet ja rajaus	1
1.2	Keskeiset käsitteet	2
1.3	Samuji Oy	3
2	Euroopan unionin sisämarkkinat	4
2.1	Kansainvälinen kauppa ja Euroopan unioni.....	4
2.1	Yhteisökauppa	5
2.1.1	Yhteisömyynti.....	5
2.1.2	Yhteisöhankinta	6
2.2	Arvonlisäverojärjestelmä	6
3	Intrastat-järjestelmä.....	8
3.1	Intrastat-ilmoitus.....	9
3.1.1	Tunnistetiedot	10
3.1.2	Tullinimikkeistö.....	10
3.1.3	Jäsenvaltio- ja alkuperämaa.....	10
3.1.4	Kauppatapahtuman luonne	11
3.1.5	Kuljetusmuoto	11
3.1.6	Tavaran paljous	12
3.1.7	Laskutus- ja tilastoarvo	12
4	Hyvän oppaan kirjoittaminen ja oppiminen	14
4.1	Ohjeiden merkitys	14
4.2	Ohjeiden erilaiset rakenteet.....	14
4.3	Ohjeen kirjoitustyyli ja sisältö	15
4.1	Ohjeen kirjoittamisen prosessi	15
4.2	Oppiminen	16
5	Toiminnallisen osuuden suunnittelu, toteutus ja lopputulos	18
5.1	Lähtökohdat.....	18
5.2	Suunnittelu.....	18
5.2.1	Ongelmakohtien määrittely.....	18
5.2.2	Kehitysehdotusten ideointi ja raportointimenetelmän kehittäminen.....	20
5.2.3	Oppaan kirjoittamisen suunnittelu ja toteutustapa	21
5.3	Toteutus.....	22
6	Pohdinta.....	26
	Lähteet	29
7	Liitteet	31
7.1	Liite 1. Produktin sisällysluettelo	31

1 Johdanto

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää Samuji Oy:n Intrastat-raportointimenetelmää. Opinnäytetyö tehtiin toiminnallisen opinnäytetyön muodossa. Työn toiminnallisena osuutena on luotu yritykselle Intrastat-raportointiopas. Toimeksiantaja on Samuji Oy. Samuji Oy on vuonna 2009 perustettu suomalainen vaatealan yritys. Produktin, eli oppaan, varsinainen kohderyhmä on yrityksen tuotantotiimi, jonka työnkuvaan raportointi kuuluu. Tarkemmin ottaen raportointi kuuluu tuotannon harjoittelijan työtehtäviin.

1.1 Työn taustat, tavoitteet ja rajaus

Raportoinnille olemassa olevat ohjeet olivat pääpiirteiset, eivätkä ottaneet huomioon edes tavallisimpia poikkeustapauksia. Osa ohjeista oli tiivistetty vaikeasti ymmärrettävään muotoon. Ohjeissa oli myös paikoittain vanhentunutta informaatiota, eivätkä ne ottaneet muutuneita toimintamalleja huomioon. Raportointimenetelmä oli puutteellinen sekä työläs toteuttaa.

Intrastat-raportointi kuuluu tuotannon harjoittelijan työtehtäviin. Harjoittelija luonnollisesti vaihtuu tiuhaan, joten selkeä ja tarpeeksi kattava ohje on tärkeä. Ohjeistuksen tulee olla tehty lukijalle, joka ei ole kuullut Intrastat-järjestelmästä aikaisemmin, eikä vielä tunne yrityksen logistista toimintaa. Näin pyritään varmistamaan harjoittelijalle riittävät lähtökohdat raportin tekoon, tarvittaessa jopa harjoittelun ensimmäisestä päivästä alkaen.

Työn tavoitteena on luoda tehokkaampi raportointimenetelmä, jonka avulla voitaisiin luoda entistä virheettömämpi Intrastat-raportti. Menetelmää suunniteltaessa on kuitenkin haluttu välttää liian isot muutokset yrityksen toimintatapoihin ja pyritty pitämään vastuu raportoinnista edelleen suurimmaksi osaksi harjoittelijalla. Haluttiin myös välttää lisäkustannusten syntyä yritykselle, koska kyseessä on arvoa tuottamaton toiminto.

Opinnäytetyön raportointiosuus sisältää teoriaosuuden, jossa kerrotaan lyhyesti kansainvälisen kaupan ja Euroopan unionin taustoista. Arvonlisävero-järjestelmä ja yhteisökauppa läpikäydään teoriaosuudessa pintapuolisesti, rajaten erityistapaukset pois. Intrastat esitellään teoriaosuudessa kattavammin. Läpikäydään, mikä on Intrastat-järjestelmä, miksi se on tarpeellinen ja ketä raportointivelvollisuus koskee. Lisäksi perehdytään yksityiskohtaisemmin Intrastat-raporttiin ja sen sisältöön. Lopuksi käydään läpi teoriaa hyvän oppaan kirjoittamisperiaatteista sekä oppimisesta 70:20:10-teorian pohjalta. Toiminnanoh-

jausjärjestelmä oli oleellinen työväline produktia tehdessä, mutta sen läpikäynti on kuitenkin rajattu opinnäytetyön ulkopuolelle, eikä produktissa ohjata järjestelmän käyttöä erityisesti.

Toiminnallinen osuus, eli Intrastat-raportointioppaan teko, kuvaillaan suunnittelusta toteutukseen. Kappaleessa kuvaillaan etenemisprosessia vaiheittain sekä prosessissa käytetyjä menetelmiä ja työtapoja. Suunnitteluun kuului ongelmakohtien löytäminen ja kehitysehdotusten pohtiminen. Toteutukseen kuului oppaan kirjoittaminen kehitysehdotusten pohjalta. Lopuksi pohditaan kriittisesti etenemisprosessia ja produktin onnistumista tavoitteisiin nähden.

Produkti on rajattu sisältämään tiiviit kuvaukset Intrastatista yleisesti ja Samujin logistisesta toiminnasta. Pääasiallisesti oppaassa käsitellään raportointimenetelmää ja ohjeistetaan varsinaisen raportin luomiseen. Lukijaa ei varsinaisesti perehdytetä toiminnanohjausjärjestelmän tai Excelin käyttöön. Perustiedot edellä mainituista oletetaan lukijalla jo olevan.

1.2 Keskeiset käsitteet

Euroopan unioni

Euroopan unioni (EU), on taloudellinen ja poliittinen liitto, johon kuuluu 28 jäsenmaata. EU perustettiin vuonna 1993. (Euroopan unioni.)

Yhteisötavara

Yhteisötavaralla tarkoitetaan Euroopan unionin sisällä kuljetettavia tavaroita. Yhteisötavaroissa ei tarvitse mainita alkuperämaata eikä tarvita alkuperätodistuksia. Myöskään kauppalaskua ei tarvitse lähetykseen liittää. (Hörkkö ym. 2010, 78-79.)

Arvonlisävero

Arvonlisävero on melkein kaikkeen tavarahan ja palveluiden kulutukseen liittyvä yleinen kulutusvero. Arvonlisäverollisiin kuuluu yleisesti ottaen kaikki tavaroita tai palveluita myyvät elinkeinonharjoittajat. Arvonlisävero lisätään tavarahan tai palvelun myyntihintaan loppuasiakkaalle myytäessä. Alv-velvollinen tämän jälkeen tilittää ne Verohallinnolle. (Verohallinto 2017a.)

Intrastat

Euroopan unionin jäsenmaiden välisessä kaupassa ei suoriteta tullaustoimenpiteitä. Tullilaitos kerää tiedot näistä toimituksista erillisen Intrastat-järjestelmän avulla. Intrastat järjestelmä perustuu yritysten antamiin EU:n sisäisen tuonnin ja viennin kuukausittaisiin raportteihin, eli Intrastat-ilmoituksiin. (Melin 2011, 94-95.)

1.3 Samuji Oy

Samuji Oy on suomalainen luova studio ja designtalo. Samujin päämaja sijaitsee Kruununhaassa Helsingissä. Samujin toiminta keskittyy naisten vaatteiden tuotantoon ja myyntiin. Valikoimaan kuuluu myös Koti-mallisto, joka sisältää muun muassa kodintekstiilejä ja astioita. (Samuji 2017a.)

Samuji perustettiin virallisesti vuonna 2009, ja ensimmäinen mallisto julkaistiin keväällä 2011. Tänä päivänä mallistoja julkaistaan vuodessa neljä. Mallistot jakautuvat kahteen erillaiseen mallistoon; Classic ja Seasonal. Classic-mallisto on nimensä mukaan ajaton ja klassinen Samoja hyväksi todettuja malleja käytetään useammassa mallistossa, vain kankaiden vaihtuessa. Seasonal on puolestaan boheemimpi ja värikkäämpi mallisto, joka uusitaan sesongeittaan. Koti mallisto esiteltiin syksyllä 2014. Tänä päivänä Samujilla on Helsingissä yksi myymälä Erottajalla ja toinen myymälä New Yorkissa. Samuji sulki Esplanadin myymälänsä keväällä 2017. (Frilander 2016.; Samuji 2017a.)

Jälleenmyyjiä Samujilla tällä hetkellä noin 100 ympäri maailmaa, Euroopassa, Amerikassa sekä Aasiassa. Yritys työllistää tällä hetkellä noin 20 ihmistä. Samujin liikevaihto oli vuonna 2016 2,2 miljoonaa. (Frilander 2016.; Samuji 2017b.)

Samujin arvoihin kuuluvat ”*a love of necessary things, simple functionality, and kindness*” (Samuji 2017a). Ajatuksena on tehdä aikaa kestäviä tuotteita laatuun ja designinsa puolesta. Kankaat tulevat tavarantoimittajilta Euroopasta sekä Japanista. Vaatteet tuotetaan tarkkaan valituilla valmistajilla Euroopassa. (Samuji 2017a.)

Samuji-brändin takana on vaatesuunnittelija Samu-Jussi Koski. Koski opiskeli vaatesuunnittelua Lahden muotoiluinstituutissa ja suoritti maisterin opintonsa Polimodassa, Italiassa. Nykyään Koski toimii Samujin luovana johtajana ja suunnittelee itse syksyn ja kevään päämallistot. Välimallistot suunnittelee Jenni Väänänen. Ennen omaa yritystä Koski työskenteli suunnittelijana Marimekolla. Koski aloitti Marimekolla vuonna 2003 suunnitteluassistenttina. Viimeisen vuotensa Marimekolla, ennen lopettamistaan vuonna 2008, Koski työskenteli Marimekon luovana johtajana. (Samuji 2016.)

2 Euroopan unionin sisämarkkinat

Tässä luvussa käydään läpi kansainvälistä kauppaa ja Euroopan unionia, perehdytään yhteisökauppaan, yhteisömyyntien – ja hankintojen osalta sekä läpikäydään lyhyesti arvonlisäverojärjestelmä. Lisäksi luvussa käsitellään kattavammin Intrastat-järjestelmä sekä Intrastat-raportointi.

2.1 Kansainvälinen kauppa ja Euroopan unioni

Kansainvälinen kauppa on kasvanut ja kehittynyt huomattavasti viimeisen sadan vuoden aikana. Tähän ovat vaikuttaneet useat tekijät, kuten palkkatyön yleistyminen, teknologian kehitys, väestön rakenne sekä kauppapoliittiset muutokset. Viime vuosikymmenien suurimpiin muutoksiin kuuluu Euroopan unionin perustaminen vuonna 1993. EU:n perustamisesta seurasi tullimuodollisuuksien poistuminen jäsenvaltioiden välisiltä rajoilta. (Ihmisoikeudet.net; Pasanen 2005, 15-16.)

Suomalaisille yrityksille kansainvälinen liiketoiminta on aina ollut elintärkeää. Kuten yrity maailmassa käytetty sanonta ”kansainvälisty tai kuole” kertoo. Toimintojen laajentaminen Suomen rajojen ulkopuolelle mahdollistaa kilpailukykyisyyden yritykselle. Viennin osuus onkin Suomessa kasvanut vuosien 1960-1970 20-27 prosentista vuoden 2016 35,4 prosenttiin. (Elinkeinoelämän keskusliitto; Seristö 2002, 18.)

Suomalaisten yritysten vientitoiminta on kehittynyt vaiheittain aina toisen maailmansodan jälkeisten sotakorvausten viennistä asti. Vuosina 1945-1952 Neuvostoliitolle toimitetut sotakorvaukset olivat loppujen lopuksi positiivinen asia Suomelle Neuvostoliiton halutessa jatkaa tuontia Suomesta vielä korvausten maksun jälkeen. 1960-luvulla solmitut GATT- ja Fin-EFTA-sopimukset mataloittivat kynnystä kansainväliselle toiminnalle. Tekstiiliteollisuus oli yksi merkittävimmistä viennin kasvattajista Suomelle. Näihin aikoihin Suomen vienti oli vielä suurimmaksi osaksi erittäin perinteistä Suomessa valmistetun tavarantoimintaa ulkomaille. (Seristö 2002, 19-21.)

1970 ja 1980- lukujen aikoihin alettiin hyödyntää myös muita toimintamalleja viennin kannalta. 1990-luku oli Suomessa globalisoitumisen aikaa. Tähän asti kansainvälistyminen oli keskittynyt pääosin Euroopan maihin. Globalisoituminen saattoi kuitenkin tarkoittaa yritykselle koko tuotevalikoiman ja markkinointistrategian uudelleen ajattelua. Muutokseen onnistuneesti kykeni ainakin Nokia ja Kone OYJ. (Seristö 2002, 22-24.)

Suomi liittyi EU:n jäseneksi vuonna 1995 ja tuli samalla osaksi tulliliittoa. Tullimenettelyistä luovuttiin Suomen ja muiden EU:n jäsenmaiden keskinäisessä kaupassa. Vapaa liikkuvuus koskee tavaroita, kuljetuksia, rahoituspalveluita, pääomaa, informaatio – ja audiovisuaalisia palveluita sekä ihmisiä. Tavoitteena on yhtenäistää jäsenmaiden standardeja kaupattavaa tavaraa kohtaan EU-direktiivien kautta. Tullausmäärien mukaan yli 70% Suomen ulkomaankaupasta on EU:n sisäistä. (Hakala, 2014.; Hörkkö ym. 2010, 78.)

2.1 Yhteisökauppa

Kauppaa, missä tavara kulkee kahden EU:n jäsenmaan välillä ja osapuolet ovat arvonlisäverovelvollisia elinkeinonharjoittajia, kutsutaan yhteisökaupaksi. (Salomaa 2014.)

EU:n tullialueen sisällä liikkuvaa tavaraa kutsutaan yhteisötavaraksi. Yhteisötavaran aseman tuote saa, mikäli se on kokonaan tuotettu yhteisön tullialueella, tuotu yhteisön tullialueen ulkopuolelta ja luovutettu vapaaseen liikenteeseen tai tuotettu vain kyseisistä tavaroista. Yhteisötavaran aseman myötä tuotteen asiakirjojen ei tarvitse sisältää tietoa alkuperämaasta, eikä alkuperätodistuksia niin ikään tarvita. Kauppakirjoja ei tarvitse liittää yhteisötavaran kuljetuksen yhteyteen. (Hörkkö ym. 2010, 78-79.)

2.1.1 Yhteisömyynti

Yhteisömyynnillä tarkoitetaan myyntiä, missä tavara toimitetaan arvonlisäverovelvolliselle ostajalle toiseen EU:n jäsenmaahan. Yhteisömyynnissä myyjä ei veloita arvonlisäveroa ostajalta. (Pasanen 2005, 382.)

Kuuluu myyjän velvollisuuksiin varmistaa myynnin täyttävän yhteisömyynnin edellytykset. Myyjän tulee siis varmistaa toimitus toiseen jäsenmaahan. Todisteeksi kelpaa esimerkiksi rahtikirjat toimituksesta. Jos toimitusta toiseen jäsenmaahan ei voida varmistaa, tulee myyjän laskuttaa myynti verollisena. (Salomaa 2014.)

Ostajan tulee yhteisömyynnissä olla arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitynyt siinä maassa mihin tavara toimitetaan. Tämä tarkoittaa, ettei sellaista myyntiä, missä tavara toimitetaan ostajan asiakkaalle myyjän jäsenmaahan tai toiseen jäsenmaahan, missä ostajalla ei ole ALV-velvollisuutta tai EU:n ulkopuoliseen maahan, voida pitää yhteisömyyntinä. Riittää kuitenkin, että ostaja ilmoittaa myyjälle ALV-tunnisteen mistä tahansa muusta EU:n jäsenmaasta, kuin mistä tavara lähetetään. (Pasanen 2005, 382-383.)

Yhteisömyyntiin luetaan kuuluvaksi myös verovelvollisen omat tavaran siirrot kahden jäsenmaan välillä. Verovelvollisen tulee myös olla ALV-velvolliseksi rekisteröitynyt molemmissa jäsenmaissa. Tällaiset omat siirrot tulee niin ikään käsitellä ja raportoida yhteisömyynteinä lähtövaltiossa ja yhteisöhankintoina päämäärävaltiossa. Joitakin poikkeuksia käytäntöön kuitenkin on esimerkiksi, jos tavara toimitetaan korjattavaksi tai jos tavara toimitetaan toisesta jäsenmaasta edelleen EU:n ulkopuolelle. (Salomaa 2014; Pasanen 2005, 387.)

2.1.2 Yhteisöhankinta

Yhteisöhankinnaksi lasketaan hankinta, missä suomalainen arvonlisäverovelvollinen ostaa tavaraa toisesta EU:n jäsenmaasta. Suomalaisen verovelvollisen tulee ilmoittaa ALV-tunnisteensa myyjälle. Tavara tulee toimittaa Suomeen tai toiseen jäsenmaahan, edellyttäen suomalaisen yrityksen olevan rekisteröitynyt arvonlisävelvolliseksi myös tässä kolmannessa jäsenvaltiossa. Edellä mainittujen ehtojen täytyessä hankintaa voidaan pitää yhteisöhankintana, ja myyjä voi tällöin laskuttaa sen verottomana yhteisömyyntinä. (Pasanen 2005, 405-406.)

Yhteisöhankinnassa ostajan tulee suorittaa arvonlisävero määränpäävaltiossa. Suoritus tapahtuu ostajan oma-aloitteisesti tekemällä ALV-ilmoituksella. Eräin edellytyksin hankinta voi täyttää verovähennyksen ehdot, esimerkiksi tavaraa ostettaessa jälleenmyynti tarkoituksiin. (Pasanen 2005, 406-407.)

2.2 Arvonlisäverojärjestelmä

Arvonlisäverolla (lyhennettynä alv tai ALV) tarkoitetaan kulutusveroa, joka lisätään tavaran tai palvelun kulutukseen lähes aina. Yleisesti ottaen arvonlisävero lisätään tavaralle ja palvelulle sen jokaisessa myyntivaiheessa, vaikka vero maksetaan vain, jos vaiheessa syntyy arvonlisää. Yrityksille on kuitenkin myönnetty oikeus tehdä verovähennyksiä vähentämällä verot liiketoimintaansa varten hankkimistaan tavaroista ja palveluista, edellyttäen, että kaupan molemmat osapuolet ovat arvonlisäverovelvollisia. Myyjä siis sisällyttää arvonlisäveron tuotteen tai palvelun hintaan ja tilittää näin saadut arvonlisäverot valtiolle. (Verohallinto 2017a.)

Arvonlisäverovelvollisia ovat käytännössä kaikki liiketoimintana tavaran tai palvelun myyntiä harjoittavat. Poikkeuksen muodostaa vain merkitykseltään vähäinen liiketoiminta, liikevaihdon jäädessä alle 10 000 euroon vuodessa. (Verohallinto 2017a.)

Arvonlisäverokannat vaihtelevat jäsenmaittain. Suomen yleinen arvonlisäverokanta on vuonna 2017 24%. Eräille tuoteryhmille ja palveluille on myönnetty alennettu verokanta, joko 10% tai 14%. Myös nollaverokantaa käytetään. (Yrittäjät 2016.)

Yhteisön arvonlisäverotuksen valvonta tapahtuu VIES tietojenvaihtojärjestelmän avulla. VIES on lyhenne sanoista VAT Information Exchange System. Järjestelmä perustuu jokaisen arvonlisäverollisen yrityksen omaan ALV-tunnukseen. Verovelvollisen ALV-tunnus muodostuu yrityksen Y-tunnuksesta. (Hörkkö ym. 2010, 88.)

Arvonlisävero-ilmoitus on verovelvollisen jätettävä Verohallinnolle erikseen sovituin väliajoin. Ilmoitusjaksojen pituus riippuu yrityksen ja sen liikevaihdon koosta. Kuukausittaiset ja neljännesvuosittaiset ilmoitukset tulee jättää Verohallinnolle kuun 12. päivään tai seuraavaan arkipäivään mennessä. Vuosi-ilmoituksen tekijöiden tulee jättää ilmoitus helmikuun viimeiseen päivään mennessä tai sitä seuraavana arkipäivänä. (Verohallinto 2017b.)

ALV-ilmoituksen tulee sisältää tiedot veroista koskien kotimaan myyntejä, tavara -ja palveluostoja EU:n jäsenmaista (yhteisöhankinnat) ja rakentamispalvelun ja metalliromun ostoja. Näiden jälkeen merkitään mahdollisten verokauden vähennyskelpoisten verojen määrä. Lisäksi ilmoitukseen merkitään yrityksen mahdollisen alarajahuojennuksen määrä. Näistä lasketaan ja merkitään maksettava vero tai palautukseen oikeuttava määrä. Maksettavan veron tai palautuksen määrä saadaan selville laskemalla yhteen verot kotimaan myynneistä, tavara-ja palvelu ostoista muista EU:n jäsenmaista ja rakentamispalveluiden ja metalliromun ostoista ja vähentämällä summasta mahdollisten vähennyskelpoisten verojen määrä sekä mahdollinen alarajahuojennus. (Verohallinto 2017b.)

Ilmoituksessa tulee lisäksi ilmoittaa 0-verokannan alainen liikevaihto, tavaroiden ja palveluiden myynnit muihin EU:n jäsenmaihin (yhteisömyynnit), tavara -ja palveluostot muista EU:n jäsenmaista (yhteisöhankinnat), rakentamispalvelun ja metalliromun myynnit ja ostot. Myös esimerkiksi tiedot maksetuista palkoista ja niihin liittyvistä ennakonpidätyksistä yms. on ilmoitettava. (Verohallinto 2017b.)

3 Intrastat-järjestelmä

Tullausjärjestelmä mahdollistaa EU:n ulkokaupan seuraamisen ja tilastoinnin. Ulkokaupalla tarkoitetaan EU:n jäsenmaiden ja niin sanottujen kolmansien maiden, eli EU:n ulkopuolisten maiden, välistä kauppaa. Koska yhteisökaupassa ei rajoilla suoriteta tullaustoimenpiteitä, EU:n sisäkaupan tilastoinnissa käytetään erillistä Intrastat-järjestelmää. EU:n sisäkaupalla tarkoitetaan EU:n jäsenmaiden välistä kauppaa. Intrastat-järjestelmä perustettiin vuonna 1993 EU:n sisäkaupan alkaessa. Molemmat tilastot Suomessa kerää tullilaitos, joka raportoi tiedot Eurostatin käyttöön. Eurostat on EU:n tilastoviranomainen. (Eurostat, 2015, 6; Hörkkö ym. 2010, 95.)

Intrastat-raportti on kuukausittainen raportti yrityksen tavaran vienneistä muihin EU:n jäsenmaihin sekä tavaran tuonneista muista EU:n jäsenmaista. Raportit lähetetään tullilaitokselle, joka tarkistaa tiedot sekä kokoaa EU:n sisäkaupan tilastotiedot raporttien perusteella. Intrastat-järjestelmän tarjoamilla tiedoilla EU voi seurata sisämarkkinoiden kehitystä. Myös yritykset voivat hyödyntää sisäkaupan tilastoja esimerkiksi viennin kannattavuuden määrittelyssä. (Melin 2011, 94-95.)

Ilmoitusvelvollisia ovat lähtökohtaisesti kaikki arvonlisäverolliset sisäkauppaa käyvät toimijat. Kuitenkin pienimmiltä yrityksiltä pyritään velvollisuus poistamaan kynnysarvojen avulla. Kynnysarvot jäsenmaa voi asettaa itse, mutta tavalla joka jättää mahdollisimman monet pienemmät toimijat ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle tuottaen kuitenkin tarpeeksi täsmällistä tietoa. Vuonna 2017 kynnysarvot Suomessa ovat viennille 500 000 euroa ja tuonnissa 550 000 euroa. (Suomen tullit 2017, 2.)

Yritys voi olla velvollinen ilmoittamaan vain tuonnista tai viennistä, kynnysarvojen ylittymisen mukaan. Yrityksien ei itse tarvitse seurata kynnysarvojen ylittymistä vaan tullilaitos ilmoittaa asiasta tarvittaessa. Tulli ilmoittaa myös, jos ilmoitusvelvollisuus raukeaa kynnysarvon alittamisen seurauksena. Tulli tarkistaa tiedot keväisin perustuen koko edellisen vuoden arvoihin. Tulli saa tarvittavat kuukausittaiset kaupan kokonaisarvot verottajalta koskien jokaista ALV-rekisterissä olevaa yhteisökaupan harjoittajaa. (Finnish German Competence Network 2007; Hörkkö ym. 2010, 95.)

Lähtökohtaisesti Intrastat-raportissa tulee ilmoittaa kaikki Suomen rajan yli kulkeneet tavarat. Palvelukauppaa ei ilmoiteta raportilla. EU:n ulkokauppa, joka edellyttää tullaustoimenpiteitä, luonnollisesti jää raportoinnin ulkopuolelle. Myös yrityksen omaan käyttöön ostetut tavarat kuuluvat ilmoitusvelvollisuuden piiriin. Poikkeuksen muodostaa tietyin edellytyksin

väliaikaisesti tuodut tai viedyt tavarat, jotkin ei-kaupalliset toimitukset, vuokratavarat, vuokra-ajan ollessa alle kaksi vuotta, sekä kauttakuljetustavarat. (Melin 2011, 95-96.)

Intrastat-raportti toimitetaan tullille kuukausittain koskien kaikkia edeltävän kuukauden toimituksia. Ilmoituksen voi myös jättää osissa, jopa koskien yhtä lähetystä kerrallaan. Ilmoituksen tulee olla kokonaisuudessaan lähetetty viimeistään seuraavan kuukauden 10. työpäivänä. Vaikka yrityksellä ei olisi kyseisen kuukauden ajalta ilmoitettavia toimituksia, tulee yrityksen silti jättää niin sanottu nollailmoitus. (Suomen tullit 2017, 20-25.)

Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä tai tahallisesti väärin ilmoitetuista tiedoista voidaan määrätä sanktioita. Tulli tarkistaa Intrastat-raportin oikeellisuuden vertaamalla sitä yrityksen ALV-ilmoitukseen. Jos raporteissa ilmenee merkittäviä eroja, lähetetään yritykselle selvityspyyntö. (Suomen tullit 2017, 20-25.)

Raportin toimittamiseen on olemassa useampi tapa, joista yritys voi valita toimintaansa sopivimman. Ilmoitus voidaan lähettää TYVI-palvelun kautta tai suora sanoma-asioinnin kautta. Molemmat palvelut vaativat käyttäjältään erilliset tunnukset. TYVI-palvelun etuihin kuuluu, ettei sen kautta voida lähettää esimerkiksi virheellisiä CN-koodeja ja se huomauttaa myös puuttuvista tiedoista. (Suomen tullit 2017, 21-22.)

Aikaisemmin lähettäminen onnistui myös paperilomakkeella, sähköpostitse sekä EDIFACT-tilastosanomana, mutta näistä luovuttiin toukokuussa 2017. Poistuneiden ilmoitustapojen tilalle on kehitetty erillinen Intrastat-ilmoituspalvelu, joka otetaan käyttöön myöhemmin vuonna 2017. (Suomen tullit 2017, 23.)

Raportissa havaittuja virheitä voi korjata jälkikäteen erillisellä ilmoituksella. Korjaus on aina tehtävä ALV-tunnuksen ollessa väärin ilmoitettu tai jos tuonti on ilmoitettu vientinä tai toisinpäin. Lisäksi korjaus tulee tehdä, jos raportille on ilmoitettu väärä tilausjakso tai mikäli koko toimitus on virheellinen. Virheellinen toimitus voi esimerkiksi olla, jos se kuuluu EU:n ulkokauppaan, jolloin toimituksen tiedot kerätään tullimenettelyin. Myös lisäyksiä voidaan tehdä raporttiin jälkikäteen. (Melin 2011, 97.)

3.1 Intrastat-ilmoitus

Intrastat-ilmoittamiselle löytyy valmis pohja tullilaitoksen sivuilta. Pohja sisältää sarakkeet kaikille ilmoitukseen sisällytettäville tiedoille. Jokaiseen raporttiin tulee täyttää sarakkeet tiedonantaja, jakso ja suunta (eli onko kyseessä tuonti- vai vienti-ilmoitus). (Suomen tullit 2017, 22, 49-50.)

Tavarakohtaisesti tulee ilmoittaa CN8-koodi (tavaranimike), kauppakumppanin jäsenvaltio, tavaran alkuperämaa, kauppatapahtuman luonne, kuljetusmuoto, tavaran laskutus- ja tilastoarvo ja tavaroiden paljous. (Suomen tulli 2017, 22, 49-50.)

3.1.1 Tunnistetiedot

Jokaiseen raporttiin sisällytettävät tunnistetiedot koostuvat tiedonantajasta, jaksosta ja suunnasta. Tiedonantaja ilmoitetaan ilmoittajan ALV-tunnuksella. ALV-tunnus koostuu yrityksen Y-tunnuksesta, sen kansainvälisessä muodossa. Esimerkiksi Y-tunnus 1234567-8 muuntuu ALV-tunnusmuotoon FI12345678. (Suomen tulli 2017, 49-50.)

Jaksolla määritellään jakso, jota ilmoituksen tavaratoimitukset koskevat. Suunnalla määritellään, ilmoitetaanko raportilla sisäkaupan tiedot tuonnin vai viennin osalta. Nämä tiedot yksinään riittävät nollailmoituksen jättämiseen. Lisätiedot tulee ilmoittaa vain tavara kohtaisesti. (Suomen tulli 2017, 49-50.)

3.1.2 Tullinimikkeistö

EU:n alueella käytetään kahta tullinimikkeistöä eri tarkoituksiin. Molempien nimikkeistöjen pohjana on käytetty HS-nimikkeistöä (Harmonized System). Nimikkeistöt eroavatkin toisistaan vain numeromäärillään. (Hörkkö ym. 2010, 193.)

Toinen nimikkeistöistä on Euroopan yhteisön yhdistetty nimikkeistö, eli CN-nimikkeistö (Combined Nomenclature). CN-nimikkeistössä on yhteensä noin 10 000 eri nimikettä. Yksi nimike koostuu kahdeksasta numerosta. CN-nimikkeistöä käytetään Intrastat-raportilla ja tavaroiden tullauksessa EU:n jäsenmaista kolmansiin maihin. (Hörkkö ym. 2010, 193.)

Toinen EU:ssa käytetty nimikkeistö on yhtenäistetyn tullitariffin nimikkeistö eli Taric-nimikkeistö. Taric-nimikkeistöön kuuluu noin 16 000 eri nimikettä, jotka koostuvat kymmenestä numerosta. Taric-nimikkeistöä käytetään tullauksessa tuotaessa tavaraa kolmansista maista EU:iin. (Hörkkö ym. 2010, 193.)

3.1.3 Jäsenvaltio- ja alkuperämaa

Jäsenvaltioksi merkitään tavaran lähetysmaa tai vientimaa, riippuen ilmoitetaanko raportilla tuonnista vai viennistä. Lähetysmaa merkitään sen mukaan, mistä maasta tavara on Suomeen lähetetty, joko suoraan tai toisen maan kautta. Vientimaaksi merkataan jäsenmaa, mihin tavara on tarkoitus lähettää Suomesta. Tärkeää lähetysmaan ja vientimaan

kirjaamisessa on ottaa huomioon todellinen määränpää ja lähetysmaa, ei esimerkiksi laskun lähettäjän jäsenmaata. Alkuperämaa merkitään yhteisön kaksikirjaimisia maaluokituksia käyttäen. (Suomen tulli 2017, 29.)

Alkuperämaaksi tavaralle merkitään maa missä se on tuotettu tai valmistettu. Jos tavaraa on jalostettu useammassa maassa, tulee merkitä maa missä sille on tehty viimeisin merkittävä käsittely. Alkuperämaaksi ei voida ikinä ilmoittaa Suomea. Suomessa valmistettua tavaraa takaisin Suomeen tuodessa tulee alkuperämaaksi ilmoittaa poikkeuksellisesti lähetysmaa. Samalla tavalla toimitaan myös, jos tavaran alkuperämaata ei voida selvittää. Alkuperämaa merkitään yhteisön kaksikirjaimisia maaluokituksia käyttäen. (Suomen tulli 2017, 31.)

3.1.4 Kauppatapahtuman luonne

Kauppatapahtuman luonne ilmoitetaan kaksinumeroisella koodilla. Koodilla voidaan määrittellä esimerkiksi, onko toimitus osto- tai myyntitapahtuma vai onko tavara lähetetty jalostettavaksi tai korjattavaksi. Erilaisia koodeja on yhteensä 19. (Suomen tulli 2017, 31, 36-37.)

Kauppatapahtuman luonne koodien avulla voidaan myös paremmin vertailla Intrastat-raporttia yrityksen ALV-ilmoitukseen. Koodin tulisi kertoa, mikäli toimituksen luonteen takia sitä ei tarvitse ilmoittaa ALV-ilmoituksessa ja näin ollen selittää eroavaisuuden raporttien välillä. (tulli 2017, 25.)

3.1.5 Kuljetusmuoto

Kuljetusmuodoksi kirjataan juuri se nimenomainen kulkuneuvo, jolla tavara on tuotu Suomen rajan yli. Jos kuljetusmuotoa ei voida selvittää, tulee merkata todennäköisin muoto. Kuljetusmuoto kirjataan yksinumeroisella koodilla. (Suomen tulli 2017, 31.)

Taulukko 1. Kuljetusmuodot (Melin 2011, 97)

KULJETUSMUOTOKOODIT:

1	Merikuljetus (ml. auto- ja junalauttakuljetus)
2	Rautatiekuljetus
3	Maantiekuljetus (mahdollinen vain maarajalla)
4	Lentokuljetus
5	Postilähetykset
7	Kiinteät kuljetuslaitteet (putki, kaapeli, sähköjohto)
8	Sisävesikuljetus (Saimaan kanava)
9	Itsenäisesti liikkuva (esim. vesi- ja ilma-alukset)

3.1.6 Tavaran paljous

Tavaran paljous ilmoitetaan lähes aina nettomassana. Nettopaino tulee ilmoittaa kiloissa, kokonaislukuina ilman desimaaleja. Paino tulee pyöristää lähimpään kokonaislukuun ja paino voi myös olla nolla. Nettopaino tulee olla tavaran puhdas paino, ilman pakkauksia. Nettopaino ilmoitetaan koko erälle, ei yksittäiselle tavaralle. (Suomen tullin 2017, 32.)

Osalle nimikkeistä tulee nettopainon sijasta ilmoittaa toinen paljous. Toinen paljous voi olla esimerkiksi lukumäärä, litra tai neliömäärä. Niin ikään myös toinen paljous tulee ilmoittaa kokonaislukuna. Ilmoitettavan paljouden lajin määrittelee tavaran CN-nimike. Useimmat vaatetavarat ilmoitetaan kappalemäärää käyttäen. (Suomen tullin 2017, 32-33.)

3.1.7 Laskutus- ja tilastoarvo

Tavaran laskutusarvoksi tuonnissa merkataan tavaran yhteisöhankinnan verotusarvo. Verotusarvo koostuu myyjän ja ostajan sopimasta tuotteen arvosta, sekä mahdollisista kuljetuskustannuksista mikäli myyjä perii maksun ostajalta. Mikäli verotusarvoa ei tarvitse määrittellä verotustarkoituksiin, voidaan laskutusarvoksi tavaralle merkitä kauppalaskun mukainen arvonlisäveroton hinta. (Tilastokeskus, 6.)

Viennissä laskutusarvo on tavaran veroton myyntihinta niin kuin se kauppalaskussa on ilmoitettu. Arvoon lisätään kuljetuskustannukset, jos summa peritään ostajalta. (Tilastokeskus, 6.)

Laskutusarvo ilmoitetaan, vaikka tavara siirtyisi vastikkeettomasti. Tällöin ilmoitetaan arvoksi sama summa mikä olisi ilmoitettu, mikäli tapahtuma olisi normaali myynti- tai ostotapahtuma. Laskutusarvoksi ei voi merkitä nollaa. (Suomen tulli 2017, 33.)

Palkkatyövalmistukseen tai korjaukseen toimitettaessa tavaran arvoksi ilmoitetaan tavaran sen hetkinen arvo. Palautuessa arvoon lisätään mahdollinen lisäarvo, jonka tavara on saanut. (Suomen tulli 2017, 33.)

Tilastoarvoksi merkitään viennissä tavaran veroton myyntihinta fob-arvon mukaan. Fob-arvo koostuu kuljetus- ja vakuutuskuluista Suomen rajalle saakka. Tuonnissa tilastoarvoksi merkitään verotusarvo cif-arvon mukaan. Cif-arvoon lisätään kuljetus- ja vakuutuskustannukset Suomen rajalle saakka. Tilastoarvon ilmoittaminen ei ole pakollista. (Melin 2011, 97.)

4 Hyvän oppaan kirjoittaminen ja oppiminen

Tässä kappaleessa käsitellään teoriaa ohjeiden kirjoittamisesta, läpikäydään erilaisten ohjeiden merkitystä työpaikalla sekä kuvaillaan hyvän ohjeen rakennetta, sisältöä ja kirjoitus-tyyliä. Lisäksi tässä luvussa kuvaillaan oppimista 70:20:10-teorian kautta.

4.1 Ohjeiden merkitys

Erilaiset ohjeistukset työn tekemiseen ovat olennainen työkalu jokaisella työpaikalla. Huonoista ohjeista voi seurata tyytymättömiä asiakkaita, palautettuja tuotteita tai materiaalien tuhlaamista. Ohjeilla voi olla suurikin merkitys yrityksen koko johtamisjärjestelmälle. (Explainers.)

Ohjeiden tarkoitus työpaikalla on tarjota työntekijöille työkalu, jonka avulla työntekijä voi tehdä työtehtävänsä oikein. Ohjeen tulisi olla sellainen, että lukija pystyy sen avulla tekemään työn itsenäisesti ja virheettää. Työohjeiden tavoitteena voidaan siis pitää työn laadun parantamista, ja työohjeen kohteena työpaikalla työntekijää. Usein erilaiset työskentelyohjeet yrityksessä voivat kuitenkin olla vaikeatajuisia, puutteellisia, vaikeasti löydettäviä tai täysin olemattomia. (Explainers.)

4.2 Ohjeiden erilaiset rakenteet

Ohjeistuksille on olemassa viisi erilaista tyyliä. Tyylin valinta riippuu ohjeistuksen luonteesta. (McMurrey.)

Numeroituja askeleita on hyvä käyttää, kun työnvaiheet tulee suorittaa tietyssä järjestyksessä ja järjestyksestä poikkeaminen aiheuttaa työn epäonnistumisen. Et voi esimerkiksi vaihtaa öljyä autoon kaatamatta ensin vanhoja pois. (McMurrey.)

Jos askeleiden suorittamisjärjestyksellä ei ole väliä, voidaan käyttää yksinkertaisia luettelomerkkejä. Esimerkiksi, jos ohjeilla yritetään etsiä syytä tavarankunnolle, voidaan lukijaa kehottaa tarkistamaan erinäisiä asioita. Tässä tilanteessa askeleiden suoritusjärjestyksellä ei kuitenkaan ole väliä. (McMurrey.)

Ohjeessa voi myös esiintyä vaihtoehtoisia toimintatapoja. Nämä kannattaa eritellä toisistaan yksinkertaisesti lisäämällä sana "tai" vaihtoehtojen väliin selkeästi erottuvalla tavalla. (McMurrey.)

On myös olemassa niin sanottuja askeleettomia ohjeita, joissa ei voida käyttää numeroituja askeleita, eikä muistakaan yllä mainituista tyyleistä ole hyötyä lukijalle. (McMurrey.)

4.3 Ohjeen kirjoitustyyli ja sisältö

Ohjeistuksen tulisi aina olla mahdollisimman selkeää ja nopeasti sisäistettävää. Työn tekemisen kannalta turha informaatio tulee jättää pois ja tarjota selattava ohje, mistä pääasiat on helppo löytää. Kaikki tieto työntekemiselle tulisi löytyä ohjeesta, jottei työntekijän tarvitse etsiä lisätietoja muista lähteistä. Tekstin määrä tulisi kuitenkin onnistua pitämään minimissään. (Lawther.)

Ohjeita tehdessä selkeys on tyyliä tärkeämpää. Järjestys on tärkeää muistaa, etenkin varoitukset tulee sisällyttää ohjeeseen ennen varsinaista työohjetta. Jälkeenpäin on esimerkiksi turha mainita, ettei tikkaat pysy pystyssä ilman tukea. Ohjeessa tulee lisäksi mainita, kun tehtävä on suoritettu loppuun, jottei lukija jäisi turhaan pohtimaan seuraavaa askelta. Ohje vastaa tiiviisti kysymyksiin kuka, mitä, missä, milloin ja miten. (Lawther.)

Ohje kannattaa aina kirjoittaa lukijaa puhutellen. Passiivi tai kolmannen persoonan käyttö saattaa vaikeuttaa ohjeen ymmärtämistä. Lukijaa suoraa puhuteltaessa usein saadaan paremmin keskitettyä hänen huomionsa ohjeeseen. Passiivi tai kolmannen persoonan käyttö saattaa jättää epäselväksi kenen tulisi tehdä asia. (McMurrey.)

Kuvien merkitys ohjeissa on suuri ja niitä tulisi käyttää mahdollisimman paljon tekstin tukena tai paremminkin tekstiä voidaan käyttää vain tukemaan kuvien välittämää tietoa. Kuvia käytettäessä tulee kuitenkin muistaa pitää ne selkeinä, esimerkiksi liiallinen nuolien tai muiden merkkien käyttö yksittäisessä kuvassa saattaa jättää ajatuksen epäselväksi. (Ifixit.)

Ohjeissa on kannattavaa käyttää viittauksia ohjeen muihin osioihin, jotta turha toisto vältytään ja koko ohje saadaan hyödynnettyä. Lukijan mielenkiinto on helpompi pitää yllä, jos lukija ei koe asioiden toistuvan ja hän kokee tekstin olevan kokonaisuudessaan lukemisen arvoista. Usein ihmisiltä jää ohjeet lukematta, joten on tärkeää pystyä pitämään lukijan mielenkiinto yllä loppuun asti. (Ifixit)

4.1 Ohjeen kirjoittamisen prosessi

Ennen työskentelyohjeistuksen tekemistä, kirjoittajan täytyy unohtaa kaikki karttunut tieto aiheesta ja palata lukijan asemaan. Tätä kautta kirjoittaja näkee mitä ohjeeseen tulee si-

sällyttää, olettaen, ettei lukijalla ole aikaisempaa tietoa asiasta. Voi olla järkevää ensin kirjoittaa pääkohdat, esimerkiksi sisällysluettelon muodossa. Tärkeää on ymmärtää oleellinen, jotta ohje pysyy helppolukuisena. (Gregory 2010.)

Ohjeistus saatetaan kyseenalaistaa työpaikalla, jos se ei ole asianmukaisesti päivitetty. Ohjeistus usein vaatii päivitystä yrityksen toiminnan kehittyessä ja toimintatapojen muuttuessa. Yksinomaan verbaaliset muutokset kirjalliseen ohjeeseen ovat ongelmallisia, niiden usein muuttuessa kertojasta riippuen. Usein asioita voi myös jäädä mainitsematta. Kirjallinen ohjeistus tulisi aina päivittää muutoksien ilmaantuessa, jotta kaikilla työntekijöillä olisi yhtäläinen pääsy samoihin toimintaohjeisiin. (Explainers.)

Hyvä ohje syntyy lopulta vasta kehittämällä sitä käytön yhteydessä. Virheiden, ongelma-kohtien ja parempien toimintatapojen ilmetessä on ohjeen merkityksen kannalta ratkaisevaa päivittää ja kehittää ohjeita jatkuvasti. (Ifixit)

Lopuksi on hyvä varmistaa ohjeiden helppo saatavuus työntekijöille. Ohjeiden saatavuuden tulee olla helppoa ja nopeaa, ilman turhia salasanoja tai muita askeleita. Jos ohjeet ovat vaikeasti saatavilla, jätetään niiden lukeminen usein väliin ja tyydytään tekemään työ kokeilemalla ja virheiden kautta oppimalla. (Explainers.)

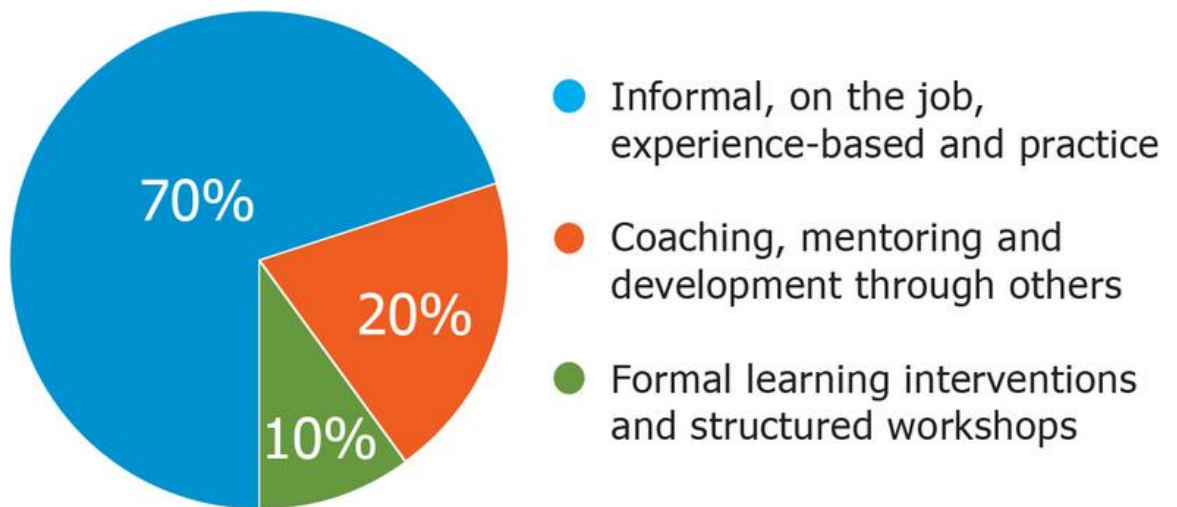
4.2 Oppiminen

70:20:10-malli (the 70:20:10 Model for Learning and Development) on yleisesti käytetty teoria oppimiseen ja kehittämiseen. Teorian mukaan ihminen omaksuu 70% tiedostaan omista ja muiden kokemuksista, 20% kanssakäymisestä muiden kanssa ja vain 10% virallisesta oppimismateriaalista tai työhön valmistuksesta. Teorian on kehitetty 1980-luvulla. Teorian kehitti Morgan McCall, Michael M. Lombardo ja Robert A. He olivat tutkijoita Greenboron Luovan johtamisen keskuksessa (the Center for Creative Leadership). (Training Industry.)

Omaa kokemusta pidetään hyödyllisimpänä oppimismetodina, sen salliessa työntekijän löytää omat työhön liittyvät taitonsa, tehdä päätöksiä, kohdata haasteita ja kanssakäydä muiden ihmisten, kuten esimiehen kanssa. Oppiminen tapahtuu virheiden ja palautteen kautta. (Training Industry.)

Työntekijät oppivat muilta erilaisten aktiviteettien kautta, jotka pitävät sisällään sosiaalista oppimista, valmennusta, oppimista yhteistyössä ja muita yhteiseen kanssakäymiseen perustuvia metodeja. Rohkaisu ja palaute ovat tärkeitä aspekteja tässä oppimistavassa. (Training Industry.)

Mallin mukaan vain 10% oppimisesta tapahtuu perinteisten oppimismetodien, kuten ohjeiden ja valmennusten kautta. On siis tärkeää tarjota oppimismahdollisuuksia yhdistämällä erilaisia oppimismetodeja kirjallisten ohjeiden ohella. (Training Industry.)

Kuva 1: 70:20:10-teoria (Sarkar-Mohapatra)

5 Toiminnallisen osuuden suunnittelu, toteutus ja lopputulos

Opinnäytetyön toiminnallisena osana on kehitetty Intrastat-raportointimenetelmä sekä opas Intrastat-raportin tekoa varten. Oppaan sisällysluettelo on liitteenä opinnäytetyössä (Liite 1). Tässä kappaleessa käsitellään toiminnallisen osuuden suunnittelua ja toteutusta, kuvaillaan raportointimenetelmän kehittämiseen käytettyjä työskentelymenetelmiä ja produktin kirjoittamisprosessia.

5.1 Lähtökohdat

Tarve uudelle toimintamallille ja syventävälle ohjeistukselle alkoi ilmetä harjoittelujaksoni alussa ensimmäisiä Intrastat-raportteja tehdessä. Intrastat-raportin teko kuului tehtäviini harjoittelujaksoni aikana, joten sen kehittäminen tuntui luonnolliselta ajatukselta.

Opinnäytetyöprosessi ajoittui työharjoitteluni ajalle keväälle 2017. Tarkoituksena oli saada työ valmiiksi harjoitteluajan puitteissa, työn tekemisen ollessa helpompaa yrityksessä työskentelyn aikana.

Raportin tekemiselle oli jo olemassa ohjeet, mutta ne olivat erittäin yksinkertaiset, eivätkä ottaneet huomioon edes tavallisimpia poikkeustapauksia. Tämä johti usein virheisiin raportoinnissa. Raportointimenetelmä oli myös paikoin turhan työläs. Produkti on yritykselle ajankohtainen sen toiminnan ollessa jatkuvassa kasvussa. Kasvun myötä myös raportoitavien lähetysten raportointi mutkistuu, kun mukaan tulee lisää maita ja reittejä.

Itse en tiennyt Intrastat-järjestelmästä harjoitteluni alkaessa juuri mitään, joten opin produktia tehdessä paljon. Taustalla toi tukea kuitenkin syventävät logistiikan opintoni.

5.2 Suunnittelu

Produktin suunnitteluosuuteen kuului nykyisen raportointimenetelmän ongelmakohtien määrittely sekä kehitysehdotusten ideointi ja raportointimenetelmän kehittäminen. Lisäksi tässä vaiheessa tehtiin suunnitelma oppaan rakenteesta ja sen lopullisesta muodosta.

5.2.1 Ongelmakohtien määrittely

Produktin suunnittelu alkoi olemassa olevan raportointimenetelmän ongelmakohtien ja puutteiden määrittelyllä. Koska työharjoitteluni oli vielä kesken, pystyin kirjaamaan ongelmia ylös Intrastat-raportteja tehdessäni. Keskustelin ongelmista muiden työntekijöiden

kanssa ja jatkoin työtä keskusteluissa esille tulleiden ehdotusten ja ideoiden kautta. Tässä vaiheessa aloitin myös työni teoreettisen viitekehyksen kirjoittamisen. Teoriaosuuden kirjoittamisen myötä oma käsitykseni aiheesta syveni ja näin ollen produktiakin oli helpompi työstää karttuneen teoratiedon pohjalta.

Ideoin ohjeistuksen kaikkia osuuksia myös keskustelemalla edellisten harjoittelijoiden kanssa ja kyselemällä heidän mielipiteitään raportoinnin suurimmista ongelmista. Koin tämän erittäin hyödylliseksi, ja se tuotti paljon uusia ideoita. Toisaalta se auttoi myös karsimaan joitain ideoita pois. Pikkuhiljaa alkoi suurimmat ongelmakohdat selkeytyä.

Yksi suurimmista ongelmista oli raportoinnin tehottomuus ja aikaa vievä toteutustapa. Ongelma oli ajankohtainen myös yrityksen kasvaessa ja raportointimäärien noustessa entisestään. Varsinkin tilanteessa, missä harjoittelijaa ei syystä tai toisesta olisi raporttia tekemässä, nousisi sen aiheuttama työkuorma yhä suuremmaksi ongelmaksi.

Ongelmana oli myös uusien harjoittelijoiden rajoitettu tieto Intrastat-järjestelmästä ja Samujin logistiikasta. Olemassa olevien ohjeiden rakenne mahdollisti raportin luomisen ilman sen tarkempaa käsitystä siitä, mitä oltiin itse asiassa tekemässä. Tämä tiedon puute aiheutti usein virheitä raportoinnissa ja ylimääräistä työtä tekijälleen. Parempi ymmärrys raportoinnin merkityksestä voisi myös tehdä raportin tekemisestä työntekijälle mielekkäämpää.

Suunnitelmana oli myös varmistaa kaikkien lähetyskohtaisten tietojen oikeellisuus raportilla, koskien etenkin laskutusarvoja, CN-nimikkeitä sekä kauppatahtuman luonnekoodia. Kauppatahtuman luonnekoodit tarvitsivat vielä erityistä huomiota. Koodeihin paneuduin varmistaakseni oikean koodin käytön eri tilanteessa. Samujin logistiikka oli osittain monimutkaista eikä yksiselitteisiä vastauksia koodien käyttöön löytynyt pelkästään tulolin Intrastat-oppaan tarjoaman teoratiedon pohjalta.

Suurin ja monimutkaisin ongelma oli kuitenkin tuontilähetysten tietojen hajanaisuus. Valmistaa listaa näistä ei ollut saatavilla. Osittain tämä johtui yrityksen toimintatavoista, joiden tarkoitus oli helpottaa työntekoa ja vähentää työntekijöiden työkuormaa. Yksi ongelmista oli, ettei kaikille hankinnoille ollut tapana tehdä virallista ostotilausta järjestelmään, eikä tällaiset lähetykset siis näkyisi järjestelmästä saatavilla raporteilla. Tavoitteenani oli kuitenkin kehittää raportointimalli, joka ei edellyttäisi suuria muutoksia muiden työntekijöiden työhön, varsinkaan työkuormaa selkeästi lisäämällä.

5.2.2 Kehitysehdotusten ideointi ja raportointimenetelmän kehittäminen

Uutta raportointimenetelmää suunniteltaessa tuli minun ensin itse ymmärtää paremmin ajatus Intrastat-raportoinnin takana ja hahmottaa Samujin tavaravirrat syvällisemmin. Intrastat-järjestelmästä löysin parhaiten tietoa Suomen tullilaitoksen sivuilta, tarkemmin tullin Intrastat-oppaasta. Opas oli erittäin selkeä ja auttoi ymmärtämään raportoinnin perusteet yleisellä tasolla hyvin. Tärkeäksi osaksi muodostui myös yhteisökaupan ja arvonlisävero-järjestelmän ymmärrys ainakin pääpiirteittäin. Oma käsitykseni asiasta syveni opinnäyte-työni teoriaosuutta kirjoittaessa.

Tärkeä osa raportointimenetelmää kehitettäessä oli ymmärtää kohdeyrityksen tavarankulku ja omistussuhteiden vaihtuminen tavarankulkuun liikkuessa. Hain tietoa eri lähteistä yrityksen sisästä. Toiminnanohjausjärjestelmä tarjosi tietoa vain osittain ja se oli paikoin puutteellista. Suurimman osan tiedosta sain kyselemällä työntekijöiltä. Tein miellekarttoja tavarankulusta ja pikkuhiljaa yleiskuva alkoi hahmottua. Logistinen toiminta yrityksessä oli kuitenkin vielä ymmärrettävästi kehitysvaiheessa ja tavarankulku muuttui jopa produktin teon aikana.

Raportointimenetelmän kehittämiseen sisältyi luonnollisesti eräänlaisen selvityksen tekeminen. ”Selvityksen tekeminen, aiheesta riippuen, on yksi osa toiminnallisen opinnäytetyön toteuttamistapaa” (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51). Produktin osalta tärkeimmät ja aikaa vievimmat, selvitystä eri muodoissa vaativat, aiheet olivat raportoitavien lähetysten tietojen saatavuus sekä kauppatahtuman luonne -koodit.

Raportoitavien lähetysten tietojen keräämistä lähdin selvittämään käymällä kaikki toiminnanohjausjärjestelmän raportit läpi. Mikään näistä raporteista ei kuitenkaan tarjonnut tietoja virheettöminä, johtuen osittain yrityksen logistiikan monimutkaisuudesta. Ongelmia aiheutti esimerkiksi päivämäärien virheellisyys. Eräät raportit sisälsivät oikeiden tietojen lisäksi, myös paljon raportille kuulumattomia toimituksia. Toimitusten oikeellisuuden tarkistaminen lähetyksittäin olisi ollut hankalaa. En myöskään halunnut aiheuttaa yritykselle lisäkuluja räätälöidyn toiminnanohjausjärjestelmän raportin luomisella.

Lopulta päädyin eräänlaiseen kompromissiin päivämäärien täsmäämisen osalta. Kyseinen raportti tarjosi tiedot juuri oikeista lähetyksistä, vain EU:n jäsenmaista Suomeen tulleista lähetyksistä. Tiedot olivat huomattavasti tiiviimmässä muodossa tällä raportilla kuin aiemmin käytetyllä, rivejä tulisi olemaan vain kymmeniä entisen monen tuhannen rivin sijasta. Tavarat olivat raportilla samassa järjestyksessä yrityksen muiden mallisto-Exceleiden kanssa, joka nopeutti esimerkiksi laskutusarvojen löytämistä ja merkitsemistä raportille.

Lisäksi raportilla oli osittain laskutusarvot jo valmiina. Raportin käyttö mahdollistaisi lisäksi melko itsenäisesti suoritettavan raportoinnin harjoittelijalle, eikä näin ollen lisäisi muiden työntekijöiden työkuormaa. Raportti tarjoaa tiedot täysin oikeista lähetyksistä eikä lähetystietoja tarvitse enää tarkistella muilta työntekijöiltä. Ainoa ongelma oli päivämäärät, jotka saattaisivat aiheuttaa lähetyksen raportoinnin väärän kuukauden raportilla. Kyse olisi kuitenkin vain yhden kuukauden heitosta ja tarkistettuani asian Intrastat-neuvonnasta, ei tällaisilla pienillä jaksotuseroilla ollut merkitystä.

Yrityksessä ei ollut tapana tehdä ostotilauksia kaikista merkitykseltään pienistä hankinnoista ja pelkiltä laskuilta tietojen hakeminen tulisi työlääksi ja monimutkaiseksi. Tietojen keräämiselle lähetyksistä, joille ei ostotilauksia ollut tapana tehdä, tuli siis kehittää erillinen menetelmä. Näiden lähetyksien osalta ainoaksi järkeväksi tavaksi jäi kauppalaskujen kerääminen lähetyksistä suoraan niiden saapuessa Suomeen. Kokeilin seuraamista muuttamalla raportissa ja koin sen kehityskelpoiseksi ideaksi. Menetelmä ei edellyttänyt suuria muutoksia työtapoihin, harjoittelijan ollessa jo valmiiksi vastuussa lähetyksien vastaanottamisesta.

Raportoinnin virheettömyyden varmistamiseksi syvennyin ensin tullin Intrastat-oppaaseen. Tämän avulla sain jo paljon uutta teorian tietoa oppaan tueksi ja raportoitavien tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi. Joidenkin asioiden kohdalla jouduin kuitenkin tekemään lisäselvitystä. Koin parhaaksi tavaksi tehdä eräänlaisen konsultaation, kysymällä ja tarkistamalla asioita alan asiantuntijoilta tullin Intrastat-neuvonnasta. Suurimmaksi osaksi epäselvät asiat koskivat raportissa käytettäviä kauppatahtuman luonne -koodeja.

Intrastat-neuvontaan olin yhteydessä ensin sähköpostitse ja myöhemmin tarkistin asiat vielä puhelimitse toiselta neuvonnan henkilöltä. Joitain asioita jouduttiin vielä tässä vaiheessa selvittämään, koska eri maiden Intrastat-ohjeet poikkesivat toistaan koskien eräitä tapauksia. Asiantuntijoiden tekemät jatkoselvitykset lisäsivät luottamustani tiedon oikeellisuuteen ja olin loppujen lopuksi erittäin tyytyväinen saamaani tietoon.

5.2.3 Oppaan kirjoittamisen suunnittelu ja toteutustapa

Oppaan rakenteen muodostamisen aloitin miettimällä mitkä olisivat raportin selkeät pääkappaleet. Raportin jakaminen osioihin selkeytti kokonaiskuvan hahmottamista. Pääluvuiksi muodostuivat teoriaosuus, lähetysten tietojen kerääminen ja itse raportin teko. Tästä jaosta oli hyvä lähteä jatkamaan.

Ymmärsin jo heti aluksi, ettei opasta voisi kokonaisuudessaan kirjoittaa vain yhtä rakennetta käyttäen. Rakenteella tässä kohtaa viitataan siis ohjeen kirjoittamisen teoria osuudessa käsiteltyihin rakenteellisiin vaihtoehtoihin. Suunnitelmaksi muodostui erilaisten rakenteiden yhdistelmä. Osittain oppaan voisi kirjoittaa numeroituja askeleita käyttäen ja osittain tavanomaisia luettelomerkkejä hyödyntäen. Osittain opas tulisi kuitenkin sisältämään myös kokonaisia kappaleita ilman luettelomerkkien käyttöä.

Yksi pohdinnan aiheista oli lopullinen muoto, jossa tulisin produktini toimeksiantajalle jättämään. ”Toteutustapaa valittaessa sinun on hyvä kysyä itseltäsi, mikä on muoto, jossa idea kannattaa toteuttaa, jotta se palvelisi kohderyhmää parhaiten” (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51). Toteutustavan valintaani vaikutti sen helppo päivitettävyyys. Opas sisältää osittain tietoa, joita tulee päivittää vuosittain. Vaikuttavana tekijänä oli myös, ettei opasta ole tarkoitus myydä, eikä sen tarvitse olla muutoinkaan ulkoisesti erityisen edustava sen ollessa pääosin harjoittelijoiden käytössä. Tärkeää oli myös kopioinnin onnistuminen helposti oppaasta suoraan Intrastat-ilmoitukseen. Näistä syistä päädyin pitämään oppaan vain sähköisessä muodossa. Oppaan saatavuuden varmistin lisäämällä sen yrityksen yhteiselle serverille sekä harjoittelijalla käytössä olevan tietokoneen työpöydälle. Täysin esteettisistä syistä oppaan kansilehteen päätin lisätä yrityksen logon.

Suunnitelmana oli kirjoittaa opas yksikön toista persoonaa käyttäen, jotta valmis opas olisi mahdollisimman helposti ymmärrettävä ja selkeä. Päädyin suoraan lukijaa puhuttelevaan kirjoitustyyliin opinnäytetyön teoriaosuuden hyvän oppaan kirjoittamisen teorian pohjalta. Kyseisellä tyylillä voitaisiin siis varmistaa, ettei opas jätä epäselväksi kenen asia tulisi suorittaa.

Opasta tehdessä en ollut alkuvaiheessa täysin varma sisällyttäisinkö oppaaseen myös viennin raportoinnin ohjeet, Samujin ollessa velvollinen raportoimaan vain tuonnista. Viennin raportointivelvollisuus olisi tulevaisuudessa kuitenkin todennäköistä ja saattaisi tapahtua piankin. Päätin kirjoittaa vientiraportissa tarvittavat lisätiedot aluksi raportille korostetusti, jotta voisin lopuksi pohtia kuinka paljon työtä täydellisen vientiraportin tekoon tulisi kulumaan.

5.3 Toteutus

Aloitin oppaan kirjoittamisen esittelemällä lukijalle Intrastatin ja Samujin tavarankulun. Intrastat-järjestelmästä ja raportoinnista kerroin ohjeistuksessa raporttiosuuteeni kirjoitta-

mani teoreettisen viitekehyksen mukaan, kuitenkin muokaten tekstiä lukijaystävällisemmäksi ohjeistuksen kohderyhmää ajatellen. Tiivistin teoriatietoa myös reippaasti. Tarkoituksena oli tarjota lukijalle riittävät pohjatiedot raportin tekoa varten, mutta pitää teoria kuitenkin lyhyehkönä, ettei se jäisi pituutensa takia kokonaan lukematta. Nostin vielä tärkeimmät lauseet esiin lihavoidulla tekstillä, jotta yleiskäsitys olisi mahdollista saada hyvinkin helposti vain opasta selaamalla. Tällaisen eräänlaisen perehdytysosion kirjoittamisen jälkeen oli oppaan teon jatkaminen selkeämpää.

Samujin logistiikan esittelin lukijalle tekstin ja kaavioiden muodossa. Kaaviot selkeyttivät paikoin vaikeasti ymmärrettävää logistiikkaa. Kaavioista oli mahdollista nähdä suoraa tuliko lähetys raportoida tuonnin vai viennin Intrastat-raportissa vai jäikö se kokonaan raportoinnin ulkopuolelle. Koin järkeväksi sisällyttää osuuteen myös kauppatapahtuman luonnekoodien käytön. Logistiikan ja kauppatapahtuman luonnekoodien yhdistämisellä vältyin tiedon toistamiselta ja koin sen selkeyttävän ohjeistusta. Samaan kappaleeseen lisäsin vielä tiedot, oliko lähetystyypistä tapana tehdä ostotilaus vai oliko sen tiedot kerättävä manuaalisesti.

Teoreettisen perehdytysosion jälkeen kirjoitin ohjeet raportoitavien lähetysten tietojen keräämiselle. Aloitin kirjoittamisen neuvomalla lukijaa jo tässä vaiheessa avaamaan Intrastat-raportointi pohjan valmiiksi. Tämän jälkeen kirjoitin ohjeistukset toiminnanohjausjärjestelmän raportin avaamiselle ja sen Excel-muotoon muuntamiselle. Tämän osuuden kirjoitin koskien uutta raportointimenetelmää sekä tulevaa mahdollista vientiraportin tekoa varten. Päätin sisällyttää tähän vaiheeseen myös vanhan raportointimenetelmän ideoimillani parannuksilla siltä varalta, että uudessa raportointimenetelmässä ilmenisi ongelmia ajan kuluessa. Lisäksi kirjoitin ohjeistuksen Suomeen saapuvien lähetysten seurannalle ja kauppalaskujen säilömiselle.

Seuraavaksi kirjoitin ohjeistuksen varsinaisen raportin teosta. Osuus pohjautuu paljolti tässä raporttiosuudessa olevaan Intrastat-raportoinnin teoriaosuuteen. Ohjeeseen on sisällytetty selvittämäni yksityiskohdat erityisesti kohdeyrityksen raportointia varten. Oppaasta selviää mistä raportoitavat tiedot voidaan helpoiten löytää. Ohje on tiivistetty yksinkertaisempaan muotoon ja muokattu puhuttelemaan lukijaa suoraan. Oppaassa on korostettu yrityksen kannalta tärkeitä kohtia ja poistettu yritykselle täysin turhia ohjeita.

Omaksi osuudeksi muotoutui raportin tarkistus ja lähetysvaihe. Raportin tarkistukselle kehitin erilaisia tapoja, joista yritys voi ajan kanssa valita parhaat toimintamallit. ALV-raporttiin vertaaminen oli yksi työpaikalla käydyissä keskusteluista nousseista ideoista. Vertailu osoittautui kuitenkin hankalaksi, sillä ALV-raportti tulee toimittaa vasta kuukausi Intrastat-

raportin jälkeen. Toimintatapa voisi kuitenkin auttaa tilanteessa missä raporttiin on alkanut muodostua virheitä, joista ajan kanssa tulisi muodostumaan merkittäviä. Raportteja vertaillen voitaisiin tällaisiin epäkohtiin tarttua ennen tullilaitoksen selvityspyyntöjä ja mahdollisia sanktioita. Toinen tarkistustapa olisi sen ainakin pääpiirteinen tarkistuttaminen yrityksen työntekijällä. Raportin lähettämiseksi olemassa olevat ohjeet olivat jo melko riittävät, ja lisäsin niihin vain muutamia tarkennuksia.

Loppuun lisäsin osuuden vinkeistä eri raportin kokoamisvaiheita ajatellen. Vinkkiosuuteen päätyi kaikki prosessin aikana keksimäni pienet kehitysehdotukset, joiden sisällyttäminen itse ohjeistukseen olisi sotkenut sitä tarpeettomasti ja vaikeuttanut sen seurattavuutta.

Oppaan liitteeksi kasasin taulukon yrityksen käytetyimmistä tullikoodeista helpottamaan raportin tekoa. Punnitsin myös yrityksen myydyimmät asusteet ja sisällytin tiedot oppaan liitteeksi. Lisäsin myös listan raportissa käytetyistä maalyhenteistä sekä kuljetusmuodoista.

Loppuvaiheessa pohdin, onko oppaani tarpeeksi kattava myös viennin raportoinnin osalta. Tulin lopputulokseen, ettei ohjeen täydentäminen viennin raportoinnin osalta tulisi olemaan liian työlästä. Niinpä päädyin vielä selvittämään muutamia yksityiskohtia ja lisäämään raportille vientiä raporttia koskevat toimintamallit. Jätin viennin raportoinnin ohjeet kuitenkin korostetuiksi, jotta ne eivät sekoita tämän hetkistä vain tuontia koskevaa raportointia.

Viimeisenä osuutena produktiani oli toimintatavan käyttöönotto. Harjoitteluajani viimeisen Intrastat-raportin pääsin tekemään kokonaisuudessaan omia ohjeitani noudattaen. Tämä oli varsin tärkeä osuus oppaan selkeyttämistä ajatellen. Pieniä muutoksia pystyi vielä tekemään, mutta pääosin raportointi tuntui sujuvan hyvin ohjeistuksen avulla.

Teoriaosuudessaanikin mainitun 70:20:10 teorian pohjalta järjestin mahdollisuuden käydä raportointi läpi kokonaisuudessaan yhdessä uuden harjoittelijan kanssa. Näin hän saisi mahdollisuuden oppia itse käytännössä tekemällä samalla toisen henkilön apua hyödyntäen. Ehdotin yritykselle myös käytännön jatkamista tulevaisuudessa mahdollisuuksien mukaan.

Yksi tärkeä osa produktia oli miettiä, kuinka varmistetaan sen ajantasaisuus jatkossakin. Ratkaisuksi olen liittännyt itse oppaaseen muutama useinkin päivitettävään kohtaan ohjeet uuden ajankohtaisen tiedon hakemisesta. Lisäksi on sovittu yhden työntekijän huolehtivan

tarvittaessa suuremmista päivityksistä oppaaseen. Esimerkiksi CN-nimikkeet ja raportin jättöpäivät tulee päivittää säännöllisesti.

”Ohjeistusten, oppaiden, käsikirjojen sekä tietopakettien kohdalla on lähdekritiikki erityisessä asemassa” (Vilkkä & Airaksinen 2003, 53). Oppaan tietojen oikeellisuuden olen varmistanut suurimmaksi osaksi Suomen tullilta. Osa tiedoista on saatu suoraan tullin tarjoamasta Intrastat-oppaasta. Tarkentavat tiedot olen saanut tullin Intrastat-neuvonnasta. Neuvonnasta olen asiat kysynyt varmuuden vuoksi kahteen kertaan kahdelta eri työntekijältä, puhelimitse ja sähköpostitse. Osa kysymyksistäni oli jopa tullille uusia ja niitä jouduttiin selvittämään erikseen. Varmistelin asioita moneen kertaan, jotta kaikki yksityiskohdat oli varmasti ymmärretty oikein ja näin ollen oikean tiedon päätyvän varmasti oppaaseen. Lopullisiin vastauksiin olen tyytyväinen ja en usko luotettavampaa tietoa Intrastat-raportointia varten löytyvän. Tullin Intrastat-neuvonnasta oli suuri apu ja se oli välttämätön lähde opasta tehdessä.

6 Pohdinta

Opinnäytetyöni toiminnallisena osuutena oli tarkoitus kehittää raportointimenetelmä ja tehdä sen mukainen opas Samuji Oy:n Intrastat-raportointia varten. Tavoitteena oli luoda raportointimenetelmä, joka mahdollistaisi virheettömän Intrastat-ilmoituksen luomisen mahdollisimman tehokkaasti. Itse oppaan tulisi olla sisällöltään sellainen, että oikeastaan kuka tahansa voisi sen perusteella tehdä yrityksen Intrastat-ilmoituksen virheettömästi. Poissulkien kuitenkin täydellisen opastuksen toiminnanohjausjärjestelmän käyttöön, tältä osin lukijalta odotetaan perustiedot jo löytyvän. Tarkoituksena oli alun perin luoda raportointimenetelmä keskittyen vain tuonin Intrastat-raporttiin.

Opinnäytetyöni teoreettinen viitekehys antoi hyvät lähtökohdat produktin työstämiselle. Tärkeimmäksi kohdaksi osoittautui luonnollisesti Intrastat-järjestelmää koskeva tieto. Erittäin tärkeää oli kuitenkin ymmärtää EU:n sisäkauppaa ja varsinkin yleisimpien käsitteiden ymmärtäminen oli ratkaisevaa. ALV- ja Intrastat-järjestelmä ovat osittain yhteydessä, joten Intrastat-järjestelmää olisi ollut osittain vaikeaa käsittää ilman perustietoja myös ALV-järjestelmään liittyen. Näiden lisäksi oppaan kirjoittamisen teoria osoittautui osaltaan yllättävän hyödylliseksi. Kirjoittamisen teoria auttoi paljon tyyllisiä ja rakenteellisia valintoja tehdessä. Pintapuolinen perehtyminen oppimisteorioihin auttoi kovasti oppaan lopullisessa testaamisessa ja siihen jatkossa liittyvien perehdytyskäytäntöjen muotoutumisessa.

Opinnäytetyöni etenemisprosessi oli ajankäytöllisesti hankala, toteuttaessani työtä samanaikaisesti työharjoitteluni kanssa. Työharjoittelun ja töiden jälkeen aika oli luonnollisesti rajallista. Tämä päällekkäisyys ei kuitenkaan olisi ollut vältettävissä, sillä olihan työn tekeminen huomattavasti helpompaa yrityksessä työskentelyn aikana. En myöskään aloittanut opinnäytetyötäni heti harjoitteluni alussa vaan idea nousi ja muovautui vasta lopullisesti harjoittelun jo ollessa puolessa välissä. Työn teolle jääneen ajan rajallisuuden huomioon ottaen etenemisprosessi sujui melko hyvin ja työ valmistui kutakuinkin ajallaan. Pientä hohsumista saattoi aika ajoon esiintyä, mikä aiheutti toisinaan lisätöitä. Positiivista oli, että tästäkin saattoi oppia jotakin hyödyllistä tulevaisuuden työelämää ajatellen.

Olin työhön lopulta erittäin tyytyväinen. Onnistuin mielestäni kehittämään toimintamallin, joka tehostaa raportointia sekä vähentää siinä esiintyviä virheitä, kuitenkin tuomatta lisäkuluja tai huomattavia lisätöitä yritykselle. Toisin sanoen onnistuin ainakin jollain tasolla saavuttamaan kaikki tavoitteeni.

Vaikka jatkettaisiin osittain vanhaan toimintamalliin perustuvalla raportointi tavalla, tarjoaa opas sen tekoon työtä huomattavasti tehostavia toimintatapoja. Näiden avulla raportointi

tulee olemaan huomattavasti vaivattomampaa ja tehokkaampaa. Lisäykset toimintatapaan poistaisi myös väärin lähetysten päätyminen raportille, jättäen ongelmaksi lähinnä raportoinnin suurehkon työtaakan.

Täysin uusi toimintamalli lopulta vähentäisi raportin rivimäärää parhaimmillaan tuhansista muutamiin kymmeneen. Raportointiin kuuluva työaika tulisi laskemaan merkittävästi. Toimintamallin valinnasta riippumatta raportointi tehostuu entisestä mallista merkittävästi.

Vanhasta toimintamallista paljastui muutamia virheellisiä tietoja tuottavia vaiheita. Uusi syventävämpi ohjeistus tarjoaa lukijalle alusta alkaen paremman tietoperustan raportin tekoa varten. Näin jokaiselle harjoittelijalle raportoinnin tavoitteet ovat alusta alkaen selkeitä ja raportointi on vaivattomampaa. Tällä tietoperustan tarjoamisella jo varmistetaan virheettömämpi raportointi. Kun tiedetään paremmin, mitä ollaan tekemässä, osaa raportin tekijä tunnistaa virheellisen informaation paremmin. Toisaalta on opas sisältää myös yksityiskohtaisempia ohjeita ja vinkkejä, joilla varmistetaan raportin paikkansapitävyys.

Joiltain osin raportointimenetelmää pystytään vielä hiomaan, mutta tämä tarkoittaisi jo suuria muutoksia koko tuotantotiimin toimintatapoihin. Yksi toteuttamatta jääneistä ideoista oli tietojen löytyminen yhdestä paikasta, koskien lähinnä laskutusarvoa, alkuperämaata, CN-nimikettä ja painoa. Joitain parannuksia tähän kykenin tekemään, mutta edelleen tiedot ovat osittain hajanaisia. Tietojen löytyminen yhdestä ja samasta paikasta tehostaisi raportointimenetelmää edelleen. Jos tietojen löytyminen jossain vaiheessa hyödyttää yrityksen toimintaa myös muilla tavoin helpottaisi se myös Intrastat-raportointia. Toisaalta kaiken tiedon vieminen toiminnanohjausjärjestelmään vain raportointia varten ei olisi järkevää, onhan kyseessä arvoa tuottamaton toiminto yritykselle.

Tulevaisuudessa yrityksen kannattaa myös harkita ostotilauksien tekemistä kaikista toimituksista helpottaakseen raportointia entuudestaan. Tässä vaiheessa en kuitenkaan kokenut sen olevan pakollista, sillä harjoittelijan kerätessä tarvittavat tiedot lähetyksistä välitetään muiden työntekijöiden työkuorman kasvaminen. Käytäntöä kannattaa muuttaa vain, jos ostotilauksien teosta koetaan tulevaisuudessa olevan etua myös muilla tavoin liiketoiminnalle.

Oppaan todellinen hyöty ja käyttökelpoisuus tulevat kuitenkin selviämään vasta käytännössä ajan kuluessa. Oman työskentelyni päättyessä yrityksessä, en itse valitettavasti pääse tätä näkemään. Olen kuitenkin esittänyt toiveen koko tuotantotiimille, että opasta kehitetään vielä käytön yhteydessä ja sitä muistettaisiin päivittää toimintamallien muuttuessa.

Olin tyytyväinen päätökseeni muokata ohjeistus käytettäväksi myös mahdollista tulevaisuuden vienti-raportointia varten. Valmis ohjeistus tulee helpottamaan velvollisuuden alkamista huomattavasti, olettaen että yrityksen toimintamallit ovat pysyneet pääpiirteettään samoina.

Työn aihe oli myös sikäli hyvin onnistunut sen opettaessa paljon uutta. Tietoni arvonsäjäjärjestelmästä ja yhteisökaupasta syveni ja opin uusia asioita erilaisista logistisista toimintatavoista. Toiminnanohjausjärjestelmän mahdollisuudet ja sen hyödyntäminen erilaisine raporteineen oli mielenkiintoista. Tärkeimpänä asiana opin kuinka paljon erilaisia asioita on otettava huomioon kansainvälistä kauppaa harjoitettaessa Intrastat-raportoinnin ja ALV-järjestelmän kannalta.

Lähteet

Elinkeinoelämän keskusliitto. Ulkomaankauppa. Luettavissa: <https://ek.fi/mita-teemme/talous/perustietoja-suomen-taloudesta/ulkomaankauppa/>. Luettu: 30.5.2017.

Euroopan unioni. Perustietoa Euroopan unionista. Luettavissa: https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_fi. Luettu: 30.5.2017.

Eurostat 2015. Manuals and guidelines. National requirements for the Intrastat system. Luettavissa: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/6932427/KS-GQ-15-007-EN-N.pdf/140abfa5-6e90-4c2c-b050-5af2657bd593>. Luettu: 28.5.2017.

Explainers. Four Essentials of Effective Work Instructions. Luettavissa: <http://explainers.com/Articles/Four-Essentials-Effective-Work-Instructions.htm>. Luettu: 17.05.2017.

Finnish German Competence Network. Yhteisökauppa. Intrastat. Luettavissa: <http://hui01.bh.spt.fi/samk/vl.nsf/0/D72527447DB10F22C225736E004BAD18>. Luettu: 21.05.2017.

Gregory, A. 2010. Sitepoint. 7 Tips for Writing an Effective Instruction Manual. Luettavissa: <https://www.sitepoint.com/7-tips-for-writing-an-effective-instruction-manual/>. Luettu: 16.05.2017.

Hakala, K. 2014. Suomen liittyminen Euroopan unioniin -tietopaketti. Luettavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/kirjasto/aineistot/eu/suomen-liittyminen-eu/Sivut/default.aspx>. Luettu: 28.5.2017.

Helsingin Sanomat. Aino Frilander. 23.7.2016. Samu-Jussi Koski on Suomen menestyneimpiä muotisuunnittelijoita. Luettavissa: <http://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000002912216.html>. Luettu: 20.4.2017.

Hörkkö, H., Koskinen, H., Laitinen, P., Mattson, M., Ollikainen, J., Reinikainen, A. & Werdermann, R. 2010. Huolinta-alan käsikirja. Suomen Spedservice Oy. Helsinki.

Ifixit. How to Make an Awesome Guide. Luettavissa: https://www.ifixit.com/Info/Writing_Guides. Luettu 16.05.2017.

Ihmisoikeudet.net. Ihmisoikeudet ja Euroopan unioni. Luettavissa: <http://www.ihmisoikeudet.net/opi-ihmisoikeuksista/ihmisoikeusjärjestelmä/alueelliset-ihmisoikeusjärjestelmät/ihmisoikeudet-ja-euroopan-unioni/>. Luettu: 28.05.2017.

Lawther, J. Squawk point. Clear Work Instructions, an Eight Point Plan. Luettavissa: <http://www.squawkpoint.com/2011/06/clear-work-instructions-an-eight-point-plan/>. Luettu. 17.5.2017.

- McMurrey, D.A. Online Technical Writing: Instructions. Luettavissa: <https://www.tu-chemnitz.de/phil/english/sections/linguist/independent/kursmaterialien/TechComm/achtml/instrux.html>. Luettu: 16.05.2017.
- Melin, K. 2011. Ulkomaankaupan menettelyt, vienti ja tuonti. Amk-kustannus. Helsinki.
- Pasanen, A, P.2005. Kansainvälisen kaupan käsikirja. Multikustannus. Helsinki.
- Salomaa, P. 2014. Tilisanomat. Kansainvälisen kaupan arvonlisäverotus. Luettavissa: <http://tilisanomat.fi/content/kansainv%C3%A4lisen-kaupan-arvonlis%C3%A4verotus-0>. Luettu 21.5.2017.
- Samuji 2016. Designer Bio-Samu-Jussi Koski. Helsinki.
- Samuji 2017a. Story. Luettavissa: <http://samuji.com/story>. Luettu: 20.4.2017.
- Samuji 2017b. Stockists. Luettavissa: <http://samuji.com/stockists>. Luettu: 20.4.2017.
- Sarkar-Mohapatra, T. 70:20:10 - a myth or practicing reality?. Luettavissa: http://www.gpstrategiesltd.com/learning-lab/70-20-10-a-myth-or-practicing-reality_1.shtml. Luettu: 21.05.2017.
- Seristö, H. 2002. Kansainvälinen liiketoiminta. WSOY. Vantaa.
- Suomen tullit. Nimikkeistöt ja luokitukset. Luettavissa: <http://tulli.fi/tilastot/nimikkeistot-ja-luokitukset>. Luettu: 28.5.2017.
- Suomen tullit 2017. Intrastat Suomessa v.2017. Luettavissa: <http://tulli.fi/documents/2912305/3324615/Intrastat-opas%202017/9e7b8ce8-7cff-4fe5-bb5c-0ef7f2f94ea1?version=1.1>. Luettu: 28.4.2017.
- Tilastokeskus. Tullin ulkomaankauppa hyödykkeittäin. Luettavissa: https://tilastokeskus.fi/static/media/uploads/tup/mikroaineistot/me_tulli_hyodyke.pdf. Luettu: 21.5.2017.
- Training Industry. The 70:20:10 Model for Learning and Development. Luettavissa: <https://www.trainingindustry.com/wiki/entries/the-702010-model-for-learning-and-development.aspx>. Luettu: 21.05.2017.
- Verohallinto 2017a. Arvonlisäverotus. Luettu: https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Arvonlisaverotus. Luettu: 19.5.2017.
- Verohallinto 2017b. Oma-aloitteisten verojen ilmoittaminen – yksityiskohtaiset ohjeet 2017. Luettavissa: [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Lomakkeet/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaiden_lomakkeet/Omaaloitteiset_verot/Omaaloitteisten_ verojen_ ilmoittaminen_y\(19441\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Lomakkeet/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaiden_lomakkeet/Omaaloitteiset_verot/Omaaloitteisten_ verojen_ ilmoittaminen_y(19441)). Luettu: 28.5.2017.
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Tammi. Helsinki.
- Yrittäjät 2016. Arvonlisäverokannat Suomessa. Luotettavissa: <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/verotus/arvonlisaverotus/arvonlisaverokannat-suomessa-320164>. Luettu: 1.5.2017.

7 Liitteet

7.1 Liite 1. Produktin sisällysluettelo

Sisällys

1	Taustatietoa
1.1	Mikä on Intrastat?
1.2	Mitä Intrastat-raportilla tulee ilmoittaa?
1.3	Milloin Intrastat tehdään?
2	Samujin logistiikka ja kauppatahtuman luonne-koodit
2.1	Kankaat
2.2	Muu materiaali
2.3	Asusteet
2.4	Tuotanto
2.5	Muut lähetykset
3	Raportointi ohjeet
3.1	Tietojen kerääminen raportoitavista lähetyksistä
3.1.1	Tilaukset ilman ostolaskua
3.1.2	Toimintamalli A – Intrastat tuonti-raportti
3.1.3	Toimintamalli B - Intrastat tuonti-raportti
3.1.4	Vienti-raportin lähetykset
3.2	Raportin täyttäminen
3.2.1	Tiedonantaja
3.2.2	Jakso
3.2.3	Suunta
3.2.4	Asiamies
3.2.5	CN8
3.2.6	Kauppa
3.2.7	Jäsenmaa
3.2.8	Alkuperämaa
3.2.9	Kuljetusmuoto
3.2.10	Nettopaino
3.2.11	Toinen paljous
3.2.12	Laskutusarvo
3.2.13	Tilastoarvo euroissa

3.2.14	Viite
4	Raportin lähetys
5	Raportin muokkaaminen
6	Vinkkejä raportin tekoon
7	Liitteet
7.1	Liite 1. Yleisimmin käytetyt CN8-Koodit
7.2	Liite 2. Kauppatahtuman luonne-koodit
7.3	Liite 3. Maaluokitus